

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директорка Білоцерківського інституту
неперервної професійної освіти

В.В. Сидоренко
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 08 » _____ 2020 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА СПЕЦКУРСУ
МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ ЗІ
СТЕЙКХОЛДЕРАМИ**

(для категорій слухачів курсів підвищення кваліфікації: викладачі професійно-теоретичної
підготовки, майстри виробничого навчання, старші майстри закладів професійної
(професійно-технічної) освіти)

СХВАЛЕНО

кафедрою педагогіки, психології та
менеджменту

протокол № 1 від «08» січня 2020 р.

В.о. завідувача кафедри

В.С. Харагірло
(підпис) (прізвище та ініціали)

Біла Церква – 2020

Розробник: *Денисова Анастасія Володимирівна, старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти*

Спецкурс «Моніторинг якості освіти в контексті взаємодії зі стейкхолдерами» включено до варіативного складника навчального модулю «Педагогічний менеджмент і психологія професійної діяльності». Мета спецкурсу полягає в засвоєнні теоретичних і організаційних основ моніторингу якості освіти, моніторингу якості підвищення кваліфікації фахівців у галузі професійної (професійно-технічної) освіти; сприянні розвитку компетентностей в проведенні моніторингових досліджень управлінської та/або власної професійної діяльності (як засобу рефлексивної діяльності) педагогічного працівника ЗП(ПТ)О.

Спецкурс «Моніторинг якості освіти в контексті взаємодії зі стейкхолдерами» розрахований на викладання для категорій слухачів курсів підвищення кваліфікації: викладачі професійно-теоретичної підготовки, майстри виробничого навчання, старші майстри закладів професійної (професійно-технічної) освіти для очно-дистанційної, заочної форм навчання.

Бюджет навчального часу становить *6 годин*, із яких *семінарські заняття (4 год.)*, *самостійна робота (2 год.)*.

Унікальність програми спецкурсу «Моніторинг якості освіти в контексті взаємодії зі стейкхолдерами» полягає в урахуванні галузевого контексту та фактичних результатів моніторингових досліджень якості підвищення кваліфікації фахівців професійної (професійно-технічної) освіти у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти; створенні умов для опанування прикладних аспектів моніторингової діяльності у закладі освіти через творче, проблемне навчання та усвідомлення ролі ключових стейкхолдерів у забезпеченні позитивної динаміки зростання показників якості освіти та освітніх послуг.

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА	4
РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН СПЕЦКУРСУ	9
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СПЕЦКУРСУ	9
ЗМІСТ СПЕЦКУРСУ ЗА ТЕМАМИ	10
ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	12
САМОСТІЙНА РОБОТА.....	16
ФОРМИ КОНТРОЛЮ.....	17
ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ (ТЕЗАУРУС).....	18
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	23

ПРЕАМБУЛА

Система освіти є складником соціально-управлінського сектору сфери послуг. У сучасних умовах надання освітніх послуг закладами освіти повинно розглядатися через призму забезпечення конкурентоспроможності та завоювання стійких позицій на ринку праці, а здатність задовольняти попит і очікування споживачів – як одна з основних характеристик діяльності закладу освіти. Відтак, оскільки актуальною потребою сьогодення є максимальне включення споживачів освітніх послуг та інших зацікавлених осіб в оцінку діяльності системи освіти, аналіз рівня задоволеності їхніх запитів та потреб, а відповідним дієвим інструментом системи забезпечення якості освіти¹ виступає моніторинг, до варіативного складника навчального модулю «Педагогічний менеджмент і психологія професійної діяльності» освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації викладачів професійно-теоретичної підготовки закладів професійної (професійно-технічної) освіти включено **спецкурс «Моніторинг якості освіти в контексті взаємодії зі стейкхолдерами»**.

Опанування слухачами спецкурсу «Моніторинг якості освіти в контексті взаємодії зі стейкхолдерами» здійснюється на першому очному (організаційно-мотиваційному) етапі згідно навчального плану підвищення кваліфікації викладачів професійно-теоретичної підготовки закладів професійної (професійно-технічної) освіти галузі знань 01 «Освіта».

Програму спецкурсу побудовано з урахуванням **принципів**:

- *освіти дорослих*, у тому числі, опори на досвід, переваги самостійного навчання, організації спільної роботи, пов'язаної зі спілкуванням, реалізацією й

¹ Якість освіти – комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективно формування компетентності та професійної свідомості. Це певний рівень знань і вмінь, розумового, фізичного й морального розвитку, якого досягли випускники освітнього закладу відповідно до запланованих цілей навчання і виховання

оцінюванням освітнього процесу, елективності навчання, яке означає надання певної свободи при виборі цілей, змісту, форм, методів, джерел, засобів, термінів, часу, місця навчання й оцінки результатів, розвитку освітніх потреб тощо;

- *побудови відкритої освіти*, а саме: сприяння сталому розвитку, людиноцентрованого навчання, безперервності, системності та послідовності, гнучкості і мобільності, випереджувального професійного розвитку, раціонального поєднання самостійності і творчої активності тощо;

- *науковості*, реалізація якого забезпечується добром навчального матеріалу з урахуванням кола останніх наукових здобутків й досягнень за зазначеним напрямом;

- *урахування позицій стейкхолдерів*, який полягає у забезпеченні співпричетності і охопленні всіх зацікавлених сторін, встановленні зворотного зв'язку на основі взаємних очікувань та побажань, урахуванні фактичних результатів моніторингових досліджень у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти;

- *відображення якості*, який полягає в перенесенні (відображенні) якості процесу на якість результату. Відтак, якість результату (рівень досягнення результатів навчання (набуття/розвитку компетентностей) на курсах підвищення кваліфікації), успадковує якість процесуального компонента (якість освітнього процесу, інноваційність, практикоорієнтованість змісту курсів підвищення кваліфікації та освітніх програм, педагогічна майстерність науково–педагогічних працівників, форми, методи, технології курсової підготовки) та якість організації освітнього середовища (якість забезпечення необхідних ресурсів (нормативних, навчальних і методичних) тощо).

Мета спецкурсу «Моніторинг якості освіти в контексті взаємодії зі стейкхолдерами» полягає в засвоєнні теоретичних і організаційних основ

моніторингу якості освіти², моніторингу якості підвищення кваліфікації фахівців у галузі професійної (професійно-технічної) освіти; сприянні розвитку компетентностей в проведенні моніторингових досліджень управлінської та/або власної професійної діяльності (як засобу рефлексивної діяльності) педагогічного працівника ЗП(ПТ)О.

Досягнення зазначеної мети передбачає розв'язання наступних **завдань**:

- формування системи понять, що відображає сутність, завдання, основні характеристики, особливості і передумови ефективності моніторингу якості освіти, зокрема моніторингу якості підвищення кваліфікації фахівців закладів професійної (професійно-технічної) освіти;
- ознайомлення з досвідом організації моніторингових досліджень якості освіти та освітніх послуг³ в контексті взаємодії зі стейкхолдерами.
- вирішення практичних проблем планування моніторингових досліджень у закладах освіти.

Об'єктом вивчення є моніторинг якості освіти.

Предмет – організація й проведення моніторингових досліджень якості освіти та освітніх послуг в контексті взаємодії зі стейкхолдерами.

Даний спецкурс спрямований на розвиток **ключових** (*математичної, соціальної, підприємницької, економічної, управлінської, цифрової, мовної*), **загальнопрофесійних** (*освітологічної, нормативно-правової, комунікативно-ситуативної, інформаційно-аналітичної*), **професійних** (*фахових, предметних, посадових*) компетентностей, зокрема, розвиток/набуття компетентностей в

² моніторинг якості освіти – це система послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти (інших суб'єктах освітньої діяльності), встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання ступеня, напряду і причин відхилень від цілей

³ Освітня послуга - комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання

проведенні моніторингових досліджень управлінської та/або власної професійної діяльності (як засобу рефлексивної діяльності) педагогічного працівника ЗП(ПТ)О з урахуванням орієнтації їх на сучасні цілі освітнього процесу відповідно до державної освітньої політики, суспільних викликів, ключових стейкхолдерів.

У результаті підвищення кваліфікації слухач має:

Програмні результати навчання	
<i>Знання і розуміння</i>	<ul style="list-style-type: none"> - сутності понять «якість освіти», «якість освітньої діяльності», «якість підвищення кваліфікації», «якість освітнього процесу», «якість освітніх послуг», «освітній моніторинг», «моніторинг якості освіти», «моніторинг якості підвищення кваліфікації» тощо; - напрямів застосування квалітології у площині дослідження якості освіти; - функцій, завдань, видів, особливостей моніторингу, зокрема моніторингу якості підвищення кваліфікації; - вимог до процедур здійснення моніторингу (критеріальність, кваліфікація експертів, процесуальність тощо) в практиці управління освітніми системами закладів освіти; - складників структурної моделі якості: критеріїв якості умов (освітнього середовища), процесу, результату й відповідних показників у системі оцінки якості освіти; критеріїв якості підвищення кваліфікації фахівців освітньої галузі, - Наукових підходів до моніторингових досліджень в системах оцінки якості освіти (у т.ч. підвищення кваліфікації фахівців професійної (професійно-технічної) освіти) та освітніх послуг; - специфіки інформаційно–аналітичного забезпечення моніторингу якості підвищення кваліфікації фахівців у галузі професійної (професійно-технічної) освіти.
<i>Розвинені вміння</i>	<ul style="list-style-type: none"> - самоосвітньої діяльності, спрямованої на розвиток професійної компетентності у сфері освітнього моніторингу, у т.ч. пошук та аналіз навчальної та науково-методичної літератури з проблем планування і організації моніторингу в закладах освіти

	<ul style="list-style-type: none"> - застосування отриманих знань в процесі організаційно-педагогічного супроводу освітнього процесу у закладах освіти; - здійснення діагностичної, аналітичної, регуляційно-корекційної діяльності в рамках єдиної системи моніторингу якості освіти (на рівні закладу освіти); - проектування моніторингових досліджень власної педагогічної та/або управлінської діяльності, в тому числі з використанням цифрових технологій.
<i>Диспозиції (цінності, ставлення)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - людиноцентризм, цінність особистості; - готовність до змін, гнучкість, постійний професійний розвиток; - рефлексія професійного розвитку.

Бюджет навчального часу становить 6 годин.

Освітній процес здійснюється за такими **формами**: *семінарські заняття (4 год.), самостійна робота (2 год.)*.

Унікальність програми спецкурсу «Моніторинг якості освіти в контексті взаємодії зі стейкхолдерами» полягає в урахуванні галузевого контексту та фактичних результатів моніторингових досліджень якості підвищення кваліфікації фахівців професійної (професійно–технічної) освіти у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти; створенні умов для опанування прикладних аспектів моніторингової діяльності у закладі освіти через творче, проблемне навчання та усвідомлення ролі ключових стейкхолдерів у забезпеченні позитивної динаміки зростання показників якості освіти та освітніх послуг.

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН СПЕЦКУРСУ

№ з/п	Навчальний елемент (тема) спецкурсу	Загальний обсяг годин	I етап (ОРГАНІЗАЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ)		
			Загальна кількість годин на I етапі	Аудиторні години	Самостійна робота
	Варіативний складник: Моніторинг якості освіти в контексті взаємодії зі стейкхолдерами	6	6	4	2
1.	Теоретичні аспекти проблеми моніторингу якості освіти	2		2	
2.	Організація моніторингових досліджень якості освіти та освітніх послуг у контексті взаємодії зі стейкхолдерами	4		2	2
	Разом	6	6	4	2

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СПЕЦКУРСУ

№ з/п	Тема	Вид заняття	Години	ПІБ викладача
1.	Теоретичні аспекти проблеми моніторингу якості освіти	семінарське заняття	2	Старший викладач Денисова А.В.
2.	Організація моніторингових досліджень якості освіти та освітніх послуг у контексті взаємодії зі стейкхолдерами	семінарське заняття	2	Старший викладач Денисова А.В.
3.	Організація моніторингових досліджень якості освіти та освітніх послуг у контексті взаємодії зі стейкхолдерами	самостійна робота	2	Старший викладач Денисова А.В.

ЗМІСТ СПЕЦКУРСУ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Теоретичні аспекти проблеми моніторингу якості освіти

Поняття «якість» як універсальна філософська категорія. Квалітологія – наука про якість створюваних людиною об'єктів і процесів. Спіралеподібний (взаємозворотній) процес розвитку системи освіти. Сучасні підходи до визначення категорії «якість освіти». Міжнародні програми з оцінки якості освіти. Основні аспекти оцінки якості освіти. Структурна модель якості освіти. Поняття «якість освітньої діяльності», «якість освітнього процесу», «якість освітніх послуг». Система забезпечення якості освіти в Україні. Система забезпечення якості в закладах освіти. Стратегія (політика) та процедури забезпечення якості освіти. Система та механізми забезпечення академічної доброчесності. Критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти, педагогічної (науково-педагогічної) діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників, управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти. Забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти. Створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування. Система зовнішнього забезпечення якості освіти: стандартизація, ліцензування освітньої діяльності, акредитація освітніх програм, інституційна акредитація, атестація та сертифікація педагогічних працівників, тощо.

Визначення поняття «моніторинг» у науковому дискурсі. Історія розвитку моніторингу якості освіти. Напрямки досліджень в структурі комплексного моніторингу якості освіти. Моніторинг якості освіти: мета, завдання, зміст, об'єкти, суб'єкти, індикатори, процедури, форми, методи, класифікації, принципи, функції, особливості моніторингу і передумови його ефективності.

Якість підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗП(ПТ)О у

системі безперервної професійної (професійно-технічної) освіти. Критерії якості підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійної (професійно-технічної) освіти. Європейська базова рамка забезпечення якості професійної освіти і навчання. Специфіка моніторингу якості підвищення кваліфікації фахівців професійної (професійно-технічної) освіти. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи моніторингу якості підвищення кваліфікації фахівців професійної (професійно-технічної) освіти, його компонентний склад й змістове наповнення.

Тема 2. Організація моніторингових досліджень якості освіти та освітніх послуг у контексті взаємодії зі стейкхолдерами

Мета, завдання, напрями та інструментарій впливу стейкхолдерів на забезпечення якості освіти та освітніх послуг. Використання експертних оцінок у системі моніторингу якості підвищення кваліфікації фахівців галузі професійної освіти. Етапи експертного оцінювання: добір експертів, формування експертних груп та інформаційне забезпечення їх роботи; безпосередньо оцінка об'єктів експертизи; аналіз, інтерпретація результатів та узагальнення висновків по експертизі. Індивідуальні та групові методи опитування експертів. Образ «ідеального» експерта, кількісно-якісний склад експертної групи: показники компетентності експертів. Опис критеріїв і показників моніторингу освітніх послуг при підвищенні кваліфікації фахівців професійної (професійно-технічної) освіти. Організація та проведення моніторингових досліджень якості підвищення кваліфікації фахівців у галузі професійної (професійно-технічної) освіти. Впровадження заходів з постійного моніторингу й оцінки потреб (очікувань) споживачів освітніх послуг, забезпечення безперервної можливості здобуття якісної освіти на усіх її рівнях, прийняття управлінських рішень на основі компромісного варіанту взаємодії зі стейкхолдерами. Принципи, структура алгоритм здійснення моніторингових

досліджень якості підвищення кваліфікації фахівців у галузі П(ПТ)О. Сутність етапів: цілепокладання і планування дослідження, добір інструментарію для проведення моніторингу, діяльнісний: проведення моніторингових досліджень, аналітичний, коригувально–інформативний.

Можливості застосування кваліметричного інструментарію для моніторингу діяльності ЗП(ПТ)О. Використання цифрових технологій при проведенні моніторингових досліджень.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Теоретичні аспекти проблеми моніторингу якості освіти (2 год.)

Питання для обговорення

1. Поняття «якість» як універсальна філософська категорія. Сучасні підходи до визначення категорії «якість освіти», структурна модель якості освіти. Поняття «якість освітньої діяльності», «якість освітнього процесу», «якість освітніх послуг».
2. Система забезпечення якості в закладах освіти.
3. Система зовнішнього забезпечення якості освіти: стандартизація, ліцензування освітньої діяльності, акредитація освітніх програм, інституційна акредитація, атестація та сертифікація педагогічних працівників, тощо.
4. Визначення поняття «моніторинг» у науковому дискурсі. Моніторинг якості освіти: мета, завдання, зміст, об'єкти, суб'єкти, індикатори, процедури, форми, методи, класифікації, принципи, функції, особливості моніторингу і передумови його ефективності.
5. Якість підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗП(ПТ)О у системі безперервної професійної (професійно-технічної) освіти. Критерії якості підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійної (професійно-технічної) освіти.

6. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи моніторингу якості підвищення кваліфікації фахівців професійної (професійно-технічної) освіти, його компонентний склад й змістове наповнення.

Теми доповідей

1. Квалітологія – наука про якість створюваних людиною об'єктів і процесів.
2. Міжнародні програми з оцінки якості освіти.
3. Поняття «якість освітньої діяльності», «якість освітнього процесу», «якість освітніх послуг» у освітньому законодавстві.
4. Стратегія (політика) та процедури забезпечення якості освіти.
5. Система та механізми забезпечення академічної доброчесності.
6. Критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти, педагогічної (науково-педагогічної) діяльності педагогічних та науково–педагогічних працівників, управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти.
7. Створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування.
8. Історія розвитку моніторингу якості освіти.
9. Європейська базова рамка забезпечення якості професійної освіти і навчання.
10. Специфіка моніторингу якості підвищення кваліфікації фахівців професійної (професійно-технічної) освіти.

Питання і завдання для самоконтролю:

1. Які з властивостей якості Вам відомі? Опишіть мету та завдання, напрями досліджень квалітології.
2. Визначить і сформулюйте відмінності у поняттях «якість освітньої діяльності», «якість освітнього процесу», «якість освітніх послуг». Наведіть приклади з професійного досвіду, що ілюструють якість освітньої діяльності, якість освітнього процесу, якість освітніх послуг.
3. Які міжнародні програми з оцінки якості освіти Вам відомі?

4. Складіть класифікаційну таблицю, яка ілюструє систему забезпечення якості в Україні.
5. Побудуйте хронологічну стрічку розвитку моніторингу якості освіти.
6. Складіть глосарій термінів моніторингу якості освіти.
7. Окресліть основні положення Європейської базової рамки забезпечення якості професійної освіти і навчання.
8. Сформулюйте критерії якості підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійної (професійно-технічної) освіти.
9. Схарактеризуйте складники інформаційно-аналітичного забезпечення системи моніторингу якості.
10. Опишіть механізми забезпечення академічної доброчесності у Вашому закладі.

Тема 2. Організація моніторингових досліджень якості освіти та освітніх послуг у контексті взаємодії зі стейкхолдерами (2 год.)

Питання для обговорення

1. Мета, завдання, напрями та інструментарій впливу стейкхолдерів на забезпечення якості освіти та освітніх послуг.
2. Використання експертних оцінок у системі моніторингу якості підвищення кваліфікації фахівців галузі професійної освіти.
3. Організація та проведення моніторингових досліджень якості підвищення кваліфікації фахівців у галузі професійної (професійно-технічної) освіти.
4. Принципи, структура алгоритм здійснення моніторингових досліджень якості підвищення кваліфікації фахівців у галузі П(ПТ)О.

Теми доповідей

1. Прийняття управлінських рішень на основі компромісного варіанту взаємодії зі стейкхолдерами.

2. Етапи експертного оцінювання: добір експертів, формування експертних груп та інформаційне забезпечення їх роботи; безпосередньо оцінка об'єктів експертизи; аналіз, інтерпретація результатів та узагальнення висновків по експертизі.
3. Індивідуальні та групові методи опитування експертів. Образ «ідеального» експерта, кількісно–якісний склад експертної групи: показники компетентності експертів.
4. Принципи, структура алгоритм здійснення моніторингових досліджень якості освіти та освітніх послуг.
5. Можливості застосування кваліметричного інструментарію для моніторингу діяльності ЗП(ПТ)О.
6. Використання цифрових технологій при проведенні моніторингових досліджень.

Питання і завдання для самоконтролю:

1. Мета, завдання, напрями та інструментарій впливу стейкхолдерів на забезпечення якості освіти та освітніх послуг.
2. Надайте характеристику етапам експертного оцінювання: добір експертів, формування експертних груп та інформаційне забезпечення їх роботи; безпосередньо оцінка об'єктів експертизи; аналіз, інтерпретація результатів та узагальнення висновків по експертизі.
3. Опишіть відмінності індивідуальних та групових методів опитування експертів.
4. Схарактеризуйте критерії і показники моніторингу освітніх послуг при підвищенні кваліфікації фахівців професійної (професійно-технічної) освіти.
5. Надайте характеристику етапам моніторингових досліджень якості: цілепокладання і планування дослідження, добір інструментарію для

проведення моніторингу, діяльнісний: проведення моніторингових досліджень, аналітичний, коригувально-інформативний.

6. Визначить можливі заходи з постійного моніторингу й оцінки потреб (очікувань) споживачів освітніх послуг.
7. Опишіть механізм застосування кваліметричного інструментарію для моніторингу діяльності ЗП(ПТ)О.
8. Визначить напрями використання цифрових технологій при проведенні моніторингових досліджень.
9. Опишіть практичний досвід організації моніторингу у ЗП(ПТ)О та/або складіть орієнтовний план моніторингових досліджень якості освітніх послуг у ЗП(ПТ)О, урахувати можливі заходи з постійного моніторингу й оцінки потреб (очікувань) споживачів освітніх послуг.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота – складник освітнього процесу, яка забезпечує індивідуалізацію розвитку ключових, професійних та загальнопрофесійних компетентностей слухачів упродовж курсів підвищення кваліфікації.

Пропоновані до кожної теми спецкурсу питання і завдання для самоконтролю мають за мету мотивувати слухачів до здійснення самоосвітньої діяльності, спрямованої на розвиток професійної компетентності у сфері освітнього моніторингу, самооцінювання і самовдосконалення, *розвинути вміння* щодо:

- застосування отриманих знань в процесі організаційно-педагогічного супроводу освітнього процесу у закладах освіти;
- проектування моніторингових досліджень власної педагогічної та/або управлінської діяльності, в тому числі з використанням цифрових технологій.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання слухачів у межах опанування спецкурсу оцінюються на основі самооцінювання, оцінювання роботи на семінарських заняттях, спостереження як методу контролю.

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях (при обговоренні проблеми): усна відповідь на поставлене запитання; коментар з приводу проблематики заняття; активна участь в обговоренні.

Діагностична карта результативності викладання спецкурсу

№	Тема	Оцінка рівня ознайомлення з проблематикою на початку спецкурсу				Оцінка рівня ознайомлення з проблематикою рівня на кінець спецкурсу			
		початковий	середній	достатній	високий	початковий	середній	достатній	високий
1.	Теоретичні аспекти проблеми моніторингу якості освіти								
2.	Організація моніторингових досліджень якості освіти та освітніх послуг у контексті взаємодії зі стейкхолдерами								
3.	Які нові знання, уміння, компетенції Ви отримали, поглибили, удосконалили?								
4.	З якими труднощами зіткнулись під час опрацювання матеріалів спецкурсу?								
5.	Ваші побажання щодо змістовних, процесуальних складників спецкурсу.								

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ (ТЕЗАУРУС)

Експертиза (франц. expertise, від лат. expertus – досвідчений) – це дослідження фахівцем (експертом) будь-яких питань, вирішення яких вимагає спеціальних знань в галузі науки, техніки, мистецтва і т. д.

Експертиза в освіті – це особливий спосіб вивчення інноваційних явищ і процесів в освіті, що має на меті виявлення в них потенціалу розвитку.

Заклад освіти – юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність.

Ініціатори моніторингу – суб'єкти, які ініціюють проведення моніторингу.

Інклюзивне освітнє середовище – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

Кваліметрія – наукова дисципліна, яка вивчає методологію і проблематику комплексних кількісних оцінок якості будь-яких об'єктів: предметів або процесів.

Квалітологія – це наука про якість. Квалітологія освіти складається з теорії якості освіти, кваліметрії людини і освіти, теорії управління якістю освіти.

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Моніторинг якості освіти – це система послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти (інших суб'єктах освітньої діяльності), встановлення відповідності фактичних результатів

освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання ступеня, на пряму і причин відхилень від цілей.

Об'єкти моніторингу – знеособлена інформація про учасників освітнього процесу, процеси, що відбуваються в системі освіти, характеристики її стану, освітні та управлінські процеси у закладах освіти, внутрішня система забезпечення якості освіти в закладах освіти (на локальному рівні), результати навчання здобувачів освіти, стан навчально–методичного, матеріально–технічного, нормативно–правового, інформаційного, кадрового забезпечення освітньої діяльності.

Образ «ідеального» експерта, який характеризується такими якостями, як креативність, евристичність, інтуїція, передбачуваність, незалежність, всеобізнаність.

Освітній процес – система науково–методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті.

Освітня послуга – комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання.

Педагогічна діяльність – інтелектуальна, творча діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи у формальній та/або неформальній освіті, спрямована на навчання, виховання та розвиток

особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей.

Педагогічна експертиза – комплексне вивчення особливостей і умов функціонування складових та елементів педагогічного впливу, педагогічної взаємодії, педагогічного процесу.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників П(ПТ)О – складна соціальна система, яка має на меті вдосконалення та розвиток професійно–педагогічної компетентності шляхом опанування сучасних освітніх технологій, методик загальної та професійної педагогіки, психології, а також ознайомлення із сучасним устаткуванням, обладнанням, технікою, прогресивними методами організації праці, необхідними для здійснення якісної підготовки кваліфікованих робітників.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Система освіти – сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно–правових актів, що регулюють відносини між ними.

Суб'єкт освітньої діяльності – фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація), що провадить освітню діяльність.

Суб'єкти моніторингу – суб'єкти, які проводять моніторинг (Міністерство освіти і науки України, органи управління освітою, державні органи, до сфери

управління яких належать заклади освіти, а також уповноважені ними установи та інші юридичні особи, міжнародні організації, організації, місцезнаходження яких зареєстровано в Україні, інші юридичні особи (за погодженням з МОН), Державна служба якості освіти України, її територіальні органи (у сфері дошкільної, загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти) заклад освіти, незалежно від порядкування, типу і форми власності, його засновник тощо).

Універсальний дизайн у сфері освіти – дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи спеціального дизайну.

Учасники моніторингового дослідження – суб'єкти, які залучаються до виконання робіт (завдань) моніторингу на етапі проведення дослідження.

Якість – це динамічна система властивостей, що зумовлена змінами вимог споживачів, замовників, суспільства, таким чином зміна умов реорганізує і сам процес.

Якість освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг;

Якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анненкова І. П. Анненков Д. Ю. Система моніторингу задоволеності освітніми послугами у ВНЗ. Інноваційний потенціал української науки – XXI сторіччя: зб. доп. учасників XI Всеукр. наук.-практ. конф., 26 квітня–4 травня 2011 р. Запоріжжя: Видавництво ПГА, 2011. С. 3-5.

2. Анненкова І. П. Критерії і показники якості освіти у ВНЗ. *Наука і Освіта*. 2011. №8. С. 4–8

3. Анненкова І.П. Моніторинг якості освіти у ВНЗ. URL: <http://e-learning.onu.edu.ua/stati/pedagog-ka-visho-shkoli/an-nkova-p-mon-toring-jakost-osv-ti-u-vnz.html>

4. Боднар О. С. Моніторинг та самоекспертиза освітнього середовища навчального закладу. URL.: <http://osvita.ua/school/method/375/>

5. Братченко С. Л. Мир експертизы – попытка определения координат. Экспертиза в современном мире: от знания к деятельности. М., 2006. С. 68

6. Бутенко Н.В. Маркетинг: підручник. К.: Атіка, 2006. 300 с.

7. Гоцуляк К. І. Підготовка вчителя у системі післядипломної освіти до диференційованого навчання молодших школярів: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Хмельницький, 2016. 264 с.

8. Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти: постанова Кабінету міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1095 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1095-2004-%D0%BF/page2>

9. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: Постанова КМУ від 21 серпня 2019 р. № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF>.

10. ДСТУ ISO 10004:2013. Задоволеність замовників. Настанови щодо моніторингу та оцінювання. [Чинний від 2013–11–29]. Київ, 2014. 24 с.

11. Енциклопедія освіти / за ред. В. Г. Креміня. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
12. Єльнікова Г. В. Основи адаптивного управління : курс лекцій К.: ЦППО АПН України, 2003. 133 с.
13. Єльнікова Г. Методичні рекомендації щодо використання критеріїв оцінювання результатів діяльності професійно-технічних навчальних закладів та результатів підготовки кваліфікованих робітників. К.: ІПТО НАПН України, 2015. 64 с.
14. Живко З. Б. Експертне оцінювання при проведенні моніторингу системи економічної безпеки підприємства. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія : Економічні науки. 2014. Вип. 28. С. 111–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2014_28_21
15. Жукова Г.С., Е.В. Комарова, Н.И. Никитина, «Проектирование системы менеджмента качества непрерывного профобразования специалистов социальной сферы на основе квалиметрического подхода», Ученые записки, №5, Том 2, 2013. с. 197–204
16. Забезпечення якості у системі професійної освіти і навчання. Інститут професійних кваліфікацій: веб-сайт. URL: http://ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2015.03.18_Twinning_final_conference/Quality%20assurance-%20UKR%20.pdf
17. Задоволення споживача. Вікіпедія: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Задоволення_споживача.
18. Калдыбаев С.К., Бейшеналиев А.Б., «Качество образовательного процесса в структуре качества образования», *Успехи современного естествознания*, №7, 2015. с. 90–97
19. Калюжна Т.Г. Педагогічна аксіологія в умовах модернізації професійно-педагогічної освіти: монографія / за наук. ред. О.В. Уваркіної. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. 128 с.

20. Клокар Н. І. Теорія і практика моніторингового супроводу управління підвищенням кваліфікації педагогічних кадрів регіону. *Педагогічний альманах*. 2011. №12. с. 212–221.

21. Кравченко Г.Ю. Адаптивне управління розвитком інститутів післядипломної педагогічної освіти в Україні: монографія. К.: Педагогічна думка, 2015. 300 с. Бібліогр.: с. 270–299.

22. Кто такие эксперты? Всеукраїнська експертна мережа [Електронний ресурс]. – Доступно: http://www.experts.in.ua/club/document01.php_17

23. Лабурцева О.І., Інструменти оцінювання задоволеності споживачів. *ВІСНИК КНТЕУ*. 2018. № 5.

24. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В.. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / авт.–упор. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. К. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. 108 с.

25. Лукіна Т. О. Технологія організації та проведення моніторингових досліджень якості шкільної освіти/Анотовані результати науково-дослідної роботи інституту педагогіки за 2008 рік. К. Педагогічна думка, 2009. 424 с. С. 119–121.

26. Методика і технології оцінювання діяльності загальноосвітнього навчального закладу: посібник/ав.: Ляшенко О. І., Лукіна Т. О., Булах І. Є., Мруга М. Р. К.: Педагогічна думка, 2012. 160 с.

27. Методологія експертного оцінювання: конспект лекцій / уклад.: В. П. Новосад, Р. Г. Селіверстов. К.: НАДУ, 2008. 48 с.

28. Мкртычян Г. А. Психолого–педагогическая экспертиза в образовании: теория и практика : дис. на соискание учёной степени доктора психол. наук : 19.00.01. Н. Новгород, 2002. 351 с.

29. Моніторинг проектів, план моніторингу, рекомендації щодо підготовки, шаблони презентацій на моніторинг, інструкції тощо. *ЕРАЗМУС+* : веб–сайт.

URL: <https://erasmusplus.org.ua/erasmus/156-vykonavtsiam/1529-monitorynh-proektiv-plan-monitorynhu-rekomendatsii-shchodo-pidhotovky-shablony-prezentatsii-na-monitorynh-instruktsii-toshcho.html>

30. Наукова теорія, URL.: goo.gl/BzdJN7

31. Науково-методичні основи модернізації освітньої діяльності у вищих навчальних закладах післядипломної педагогічної освіти навч. посіб./ В. В. Олійник, В. О. Гравіт, Л. Л. Ляхоцька [та ін.] К., 2014. 177 с.

32. Новосад В. П., Селіверстов Р. Г. Методологія експертного оцінювання: конспект лекцій. К.: НАДУ, 2008. 48 с.

33. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб./ за заг. ред. Донець Л. І., К.: Центр учбової літератури, 2012. 472 с.

34. Олійник В.В., «Теоретико-методологічні засади управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти», дис. доктора педагогічних наук, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Київ, 2004 – 489 арк.+ дод. – Бібліогр.: арк. 412–451.

35. Післядипломна педагогічна освіта в умовах децентралізації та модернізації: регіональний аспект: монографія / За заг. ред. В. Є. Береки Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2017. 548 с.

36. Подолянчук С. В. Формування кількісного і якісного складу експертної групи зі створення моделі моніторингу наукової діяльності у педагогічних ВНЗ. Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент, 2014, вип.15. С.177–187

37. Покроєва Л.Д., Рябова З.В., Організація моніторингу ефективності та якості післядипломної педагогічної освіти URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/5/statti/3pokroeva_ryabova.htm

38. Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів: Наказ МОН № 535 від 30.04.2014. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0840-14>

39. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38-39. ст.380.

40. Професійні навчальні заклади в країнах Європейського Союзу: практич. посіб. / Л. П. Пуховська, О. В. Бородієнко, С. О. Леу, О. В. Мельник, Шимановський М.М., Кравець Ю.І.; за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ: ІПТО НАПН України, 2017. 219 с.

41. Рудень В. В., Гутор Т. Г. Методика проведення та оцінки результатів експертних оцінок. URL: <https://cutt.ly/Bwdw2v3>

42. Сидоренко В.В. Забезпечення якості освітнього процесу курсів підвищення кваліфікації за різними моделями і формами навчання в умовах відкритої освіти. *Вісник післядипломної освіти*. «Серія «Педагогічні науки». 2019. Випуск 7(36). с.82-97

43. Сидоренко В.В. Науково-методичний супровід професіогенезу педагогічних працівників: інноваційні напрями, функції, акметехнології. *Післядипломна освіта в Україні*. 2016. №2.

44. Т.О. Лукіна, «Становлення системи моніторингу освітньої галузі в Україні: проблеми та перспективи», URL:<http://lib.iitta.gov.ua/4049/>

45. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти / за наук. ред. Є. Р. Чернишової авт. кол.: Н. В. Гузій, В. П. Ляхоцький [та ін.]; К.: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2014. 230 с.

46. Технологія проведення моніторингових досліджень (Із досвіду роботи). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2013. 85 с. URL: www.edu-post-diploma.kharkov.ua

47. Тлумачний словник української мови URL: Доступно:
<https://eslovnyk.com/експертиза>

48. Що таке якість вищої освіти і як її вимірюють? URL:<http://education-ua.org/ru/articles/100-shcho-take-yakist-vishchoji-osviti-i-yak-jiji-vimiryuyut>

49. Яблонський А. І. Сутність і феноменологія експертизи освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2015, № 4 (48) С. 272–282.